

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden muutosten esittelywebinaari

10.3.2025

Tervetuloa webinaariin!

- Varaa kahvia tai teetä ja rauhaa ruudun äärelle
- Muista jaloitella ja pyöritellä hartioita viimeistään tauolla
- Webinaariin ei ole varattu aikaa kysymysten vastaamiseen – Q&A-palsta akuutteihin asioihin
  - Teemawebinaareihin ilmoittautuessa voi esittää kysymyksiä
- Jos on ongelmia äänen/kuvan kanssa, niin kirjaudu ulos Teamsista ja osallistu uudelleen
- Esitys lisätään webinaarin jälkeen osoitteeseen <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/oppimisen-tuen-uudistus-esiopetuksessa>
  - Tallenne on katseltavissa kaksi viikkoa erillisellä Padlet-sivulla
- HUOM! Kuulija ei saa itse tallentaa webinaaria tilaisuudessa eikä tallenteesta

Palautetta webinaarin jälkeen

- Linkki palautelomakkeelle

<https://tapahtumat.oph.fi/feedback/101H3WexMj6ybva>

- tai skanna q-koodi

Oppimisen tuen uudistus -verkkosivuilta löydät tietoa opetussuunnitelman perusteiden päivityksestä

Oppimisen tuen uudistus

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman tavoitteena on selkeyttää oppimisen tukea ja yhtenäistää oppimisen tuen jatkumo varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Keskeisenä lähtökohtana on siirtää tuen painopistettä varhaiseen ja oikea-aikaiseen tukemiseen.

Oppimisen tuen uudistus esi- ja perusopetuksessa

Oppimisen tuen uudistus esiopetuksessa → Oppimisen tuen uudistus perusopetuksessa → Lue lisää hallitusohjelman linjausten toimeenpanon valmistelusta Opetus- ja kul... OKM.FI →

Tältä sivulta löydät tietoa siitä, miten esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden päivitys etenee Opetushallituksessa vuosina 2024–2025.

Tältä sivulta löydät tietoa siitä, miten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden päivitys etenee Opetushallituksessa vuosina 2024–2025.

<https://www.oph.fi/fi/oppimisen-tuen-uudistus>

[Oppimisen tuen uudistus esiopetuksessa](#) –sivulta saat tietoa mm.

- kevään webinaareista ja ilmoittautumisesta
- linkki Padlet-sivulle, jossa webinaarien tallenteet
- muutoksista ops-perusteissa
- tulossa olevista tukimateriaaleista
- oppimisen tuen uudistusta käsitelleistä uutisista ja muusta viestinnästä

Teemawebinaareissa vastataan yksityiskohtaisempiin kysymyksiin

Teemawebinaarit esiopetuksen ops-perusteiden eri asiakokonaisuuksista. Webinaareissa vastataan aihetta käsitteleviin kysymyksiin.

19.3. klo 14–15.30 oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaiset tukimuodot
1/6 [Webinaarilinkki](#)

27.3. klo 14–15.30 lapsikohtaiset tukitoimet, niiden tarpeen arviointi ja toteuttamisen suunnittelu
2/6 [Webinaarilinkki](#)

9.4. klo 14–15.30 tukea koskeva päätös ja tukea koskeva tiedonsiirto
3/6 [Webinaarilinkki](#)

24.4. klo 14–15.30 esiopetuksen poikkeava järjestäminen, varhennettu oppivelvollisuus sekä perusopetuksen aloituksen aikaistaminen ja myöhentäminen
4/6 [Webinaarilinkki](#)

7.5. klo 14–15.30 sairaalaopetus ja sairaalaopetuksen konsultaatiopalvelu sekä monialainen yhteistyö
5/6 [Webinaarilinkki](#)

21.5. klo 14–15.30 valtionosuusrahoituksen muutokset ja kysymykset, joihin ei ole aiemmissa webinaareissa vastattu
6/6 [Webinaarilinkki](#)

Koulutuskokonaisuuteen sisältyy myös videoita ja muuta tukimateriaalia oph.fi –sivustolla.

Webinaarin sisältö

1. OSA:

- Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden päivityksen taustaa
- Lukujen 1-4 ja 6-7 muutokset

Lyhyt tauko

2. OSA:

- Luvun 5 keskeiset sisällöt

3. OSA:

- Esiopetuksen opetussuunnitelman päivityksen toimeenpanon tuki

Lainsäädännön muutos oppimisen ja koulunkäynnin tuessa

- Pääministeri Orpon hallitusohjelman linjausten mukaisesti hallitus on uudistanut esi- ja perusopetuksen oppimisen tukea koskevan lainsäädännön.
- Laki perusopetuslain muuttamisesta (1090/2024) on hyväksytty 30.12.2024 ja lainsäädännön muutos tulee pääosin voimaan 1.8.2025.
- Linkki uudistettuun lainsäädäntöön: <https://okm.fi/paatos?decisionId=3059>

Oppimisen tuen uudistus pähkinäkuoressa

- Keskiössä oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja inklusiivisen toimintakulttuurin kehittäminen.
- Ryhmässä toteutettava tuki ensisijainen tukimuoto: tukea useammalle ja ennaltaehkäisevästi omassa ryhmässä.
- Opetussuunnitelmassa kuvattu ja paikallisesti toteutettava opettajien ja muun esiopetushenkilöstön yhteistyö vahvistaa tuen suunnittelua ja toteutumista.
- Suunnittelu ja päätöksenteko vahvistaa lasten oikeusturvaa ja tekee annettavat tukitoimet paremmin näkyväksi huoltajille.
- Tavoitteena, että kaikki lapset pääsevät osallistumaan esiopetukseen.

Opetushallituksen muutosmääräys 13.2.2025

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014) lukuihin 1-7 on tehty muutoksia

- 1.8.2025 voimaantulevat määräykset ovat ePerusteet –palvelussa:
<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/esiopetus/419551/tiedot>
- Määräyksen mukaan tarkistettu paikallinen opetussuunnitelma tulee ottaa käyttöön viimeistään 1.8.2025.
  - Varhennettua oppivelvollisuutta koskevien määräysten osalta muutokset paikallisiin opetussuunnitelmiin tulee kuitenkin tehdä 1.8.2026 mennessä.
- Opetuksen järjestäjä ei voi jättää noudattamatta määräystä tai poiketa siitä.
<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/maaraykset/9499835>
- Perusteisiin tehdyt *muutokset* kootaan tälle sivulle: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/oppimisen-tuen-uudistus-esiopetuksessa>

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 – päivitykset 2025

Luku 1 Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

Luku 2 Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

Luku 3 *Esiopetuksen toimintakulttuuri*

Luku 4 Esiopetuksen toteuttamisen periaatteet

Luku 5 *Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki*

Luku 6 Opiskeluhoolto

Luku 7 Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva esiopetus

Muutettuja ja tarkennettuja käsitteitä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 1

Nykyinen käsite	Muutettu käsite
Esiopetuksen yksikkö /Esiopetusyksikkö	Esiopetuksen toimipaikka (lisätty)
Vuosittainen suunnitelma / Lukuvuosisuunnitelma	Lukuvuosisuunnitelma (tarkennettu)
Kielen rikas maailma	Kielten rikas maailma
Lapsen kasvu ja oppiminen	Lapsen kehitys, oppiminen ja hyvinvointi
Erilaisuus / erityiskysymys	Moninaisuus / tarkentava kysymys
Kasvu / kasvuedellytys	Kehitys / kehitys ja oppiminen / oppimisedellytys
Inklusion periaatteet	Inklusiiviset periaatteet
-	Kielitietoinen esiopetus / kielitietoinen opetus
-	Kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus
Kehittämisaalue	Oppiminen

Muutettuja ja tarkennettuja käsitteitä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2

Nykyiset käsitteet	Muutetut käsitteet
Kasvun ja oppimisen tuki	Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki
Yleinen, tehostettu ja erityinen tuki	-
-	Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt Ryhmäkohtaiset tukimuodot Lapsikohtaiset tukitoimet
<ul style="list-style-type: none"> • Osa-aikainen erityisopetus • Erityisopetus 	<ul style="list-style-type: none"> • Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä • Säännöllinen erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä • Erityisopettajan opetus pienryhmässä
-	<ul style="list-style-type: none"> • Yleinen tukiopeus • Opetuskielen tukiopeus
<ul style="list-style-type: none"> • Pedagoginen arvio • Pedagoginen selvitys • Oppimissuunnitelma • Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma 	<ul style="list-style-type: none"> • Lapsikohtaisen tuen tarpeen arviointi (<i>sisältyy seuraavaan</i>) • Lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma
Erityisen tuen päätös	Tukea koskeva päätös
Pidennetty oppivelvollisuus	Pidennetty oppivelvollisuus → Varhennettu oppivelvollisuus
11.3.2025 OPETUSHALLITUS	Sairaalaopetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu 12

Luku 1

Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

1.1 Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet

- Opetussuunnitelman perusteet on päätös *määräys* esiopetuksen tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä, huoltajien ja esiopetuksen henkilöstön yhteistyöstä sekä opiskeluhuollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhuollon tavoitteista.
- Esiopetusta ohjaavista säädöksistä poiketen tässä perusteasiakirjassa käytetään oppilaasta esiopetukseen paremmin soveltuvana sanaa lapsi *ja* oppimisen ja koulunkäynnin tuesta nimitystä ~~kasvun ja oppimisen tuki~~ *oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki*.

1.2 Paikallinen opetussuunnitelma ja sen kehittäminen 1/2

- Opetussuunnitelma laaditaan siten, että se määrittelee, ohjaa ja tukee esiopetuksen järjestämistä kaikissa esiopetuksen yksiköissä *tai toimipaikoissa*.
- Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon myös muut paikalliset suunnitelmat, kuten:
  - mahdollinen ~~varhaiskasvatuksen suunnitelma~~ *varhaiskasvatussuunnitelma*
- Paikallinen esiopetuksen opetussuunnitelma voidaan laatia kaikille opetuksen järjestäjän esiopetuksen yksiköille *tai toimipaikoille* yhteisenä tai siten, että suunnitelma sisältää opetuksen järjestäjän yhteisiä sekä ~~yksikkökohtaisia~~ *yksikkö- tai toimipaikka*kohtaisia osia sen mukaan kuin opetuksen järjestäjä päättää.
- Lisäksi opetuksen järjestäjän tulee laatia *lukuvuosittain* esiopetuksen opetussuunnitelmaan perustuva ~~vuosittainen~~ suunnitelma (*myöhemmin lukuvuosisuunnitelma*) ja tiedottaa huoltajille ennalta siinä päätetyistä keskeisistä asioista.
- ~~Suunnitelmassa~~ *Lukuvuosisuunnitelmassa* tarkennetaan, miten paikallista opetussuunnitelmaa kussakin esiopetuksen yksikössä *tai toimipaikassa* kyseisen ~~vuoden~~ *lukuvuoden* aikana toteutetaan.

1.2 Paikallinen opetussuunnitelma ja sen kehittäminen 2/2

- Huoltajien ja lasten kannalta mielekkäisiin *sekä saavutettaviin ja esteettömiin* osallistumis- ja vaikuttamistapoihin kiinnitetään erityistä huomiota.
- Esiopetuksessa ~~olevalla lapsella~~ *lapsilla* on perusopetuslain turvaama oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta jokaisena esiopetuksen työpäivänä sekä ~~suotuisan~~ *heidän tarpeidensa mukaista* kehityksen ja oppimisen edellyttämää *oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen* tukea
- Myös lapsen kasvun ja oppimisen tukeen *oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeen* kuuluvat ~~lasten yksilölliset suunnitelmat~~ *lapsikohtainen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma* laaditaan yhteisen opetussuunnitelman pohjalta *luvun 5 mukaisesti*.

1.3 Paikallisen opetussuunnitelman laatiminen ja keskeiset ratkaisut

- Paikallinen opetussuunnitelma ja sitä tarkentava vuosittainen *lukuvuosi* suunnitelma laaditaan opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla tässä luvussa kuvattuja tavoitteita ja periaatteita noudattaen.
- Opetuksen järjestäjä voi päättää opetussuunnitelmaan sisältyvien päätösten delegoinnista esiopetuksen yksiköille *tai toimipaikoille* ja antaa siihen liittyvät ohjeet.

Paikallista opetussuunnitelmaa valmisteltaessa opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- laaditaanko paikallinen opetussuunnitelma esiopetuksen yksiköiden *tai toimipaikkojen* yhteisenä, kokonaan tai osin yksikkökohtaisena *yksikkö- tai toimipaikka* kohtaisena, seudullisena tai käytetäänkö muuta ratkaisua
- miten opetussuunnitelmasta ja sitä tarkentavasta vuosittaisesta *lukuvuosi* suunnitelmasta tiedotetaan huoltajille ja sidosryhmille

Luku 2

Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

2 Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

- Varhaiskasvatus ja siihen kuuluva esiopetus sekä perusopetus muodostavat lapsen ~~kasvun~~ *kehityksen*, ja oppimisen *ja hyvinvoinnin* kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle. ~~Esiopetuksen keskeisenä tehtävänä on edistää lapsen kasvu, kehitys ja oppimisedellytyksiä.~~ Toimintaa suunnitellaan lapsilähtöisesti ja sen tehtävä on vahvistaa lapsen myönteistä minäkuvaa ja käsitystä itsestään oppijana. Esiopetusta kehitetään *ja järjestetään* inklusion periaatteiden mukaisesti. *Periaatteisiin kuuluu kaikkia lapsia koskevat yhtäläiset oikeudet, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen sekä sosiaalinen osallisuus ja yhteisöllisyys. Inklusiivisuus on käsitteenä laaja ja se tulee nähdä kaikkia lapsia koskevana ja esiopetuksen järjestämiseen liittyvänä periaatteena, arvona ja kokonaisvaltaisena tapana ajatella.* Esiopetuksella on suuri merkitys lasten ~~kasvun ja oppimisen~~ tuen tarpeiden varhaisessa havaitsemisessa, tuen antamisessa ja samalla vaikeuksien ehkäisemisessä. *Lapsella on oikeus oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeen (luku 5).*

2.1 Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

- Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet perustuvat Suomen perustuslakiin, perusopetuslakiin ja asetukseen ja sen nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen, oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin sekä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin. *Päiväkodissa tai perhepäiväkodissa järjestettävän esiopetuksen osalta sovelletaan lisäksi varhaiskasvatustalaki ja sen nojalla annettua valtioneuvoston asetusta. Jos lapsi osallistuu esiopetuksen lisäksi esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen, ohjaa varhaiskasvatuksen järjestämistä varhaiskasvatustalaki.*
- Tällaisia ovat muun muassa yhdenvertaisuustalaki, tasa-arvolaki, Euroopan ihmisoikeuksien sopimus, YK:n lapsen oikeuksien sopimus, *YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista, YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista 2007 sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteet. Esiopetukseen sovelletaan myös hallintolaki ja laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta.*

2.1 Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet 1/2

- Esiopetusta voidaan järjestää päiväkodeissa ja kouluissa. *Esiopetukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta. Opetuksen järjestäjän päätöksellä lapsi voi osallistua esiopetukseen perusopetuksen aloittamista edeltävänä vuonna, mikäli lapselle on psykologisten ja tarvittaessa lääketieteellisten selvitysten perusteella tehty päätös perusopetuksen aloituksesta vuotta säädettyä aiemmin. Perusopetuksen aloituksen myöhentämisestä sekä muusta esiopetuksen poikkeavasta järjestämisestä määrätään luvussa 5.5.*
- Tästä määrätään tarkemmin luvussa Esiopetuksen toteuttamisen periaatteet – Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä *tarkentavia kysymyksiä.*

2.1 Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet 2/2

- Esiopetus kestää yleensä yhden lukuvuoden, ja sitä annetaan vähintään 700 tuntia. Pidennetyn oppivelvollisuuden *(voimassa 31.7.2026 saakka)* piirissä olevien *päätöksen saaneiden* lasten esiopetuksen toteuttamisen vaihtoehdot kuvataan luvussa 5.5.1 a. *Varhennetun oppivelvollisuuden (voimassa 1.8.2026 alkaen) päätöksen saaneiden lasten esiopetuksen toteuttamisen vaihtoehdot kuvataan luvussa 5.5.1 b.* Esiopetusta järjestettäessä otetaan huomioon, että opetukseen osallistuvilla lapsilla on *oikeus osallistua myös esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen* mahdollisuus käyttää muita varhaiskasvatuspalveluja.
- *Esiopetusta ja sitä täydentävää varhaiskasvatusta järjestetään ja kehitetään inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Kun lapsi tarvitsee kehitykseensä, oppimiseensa ja hyvinvointiinsa tukea esiopetusta täydentävässä varhaiskasvatuksessa noudatetaan varhaiskasvatuksen osalta tällöin varhaiskasvatustalakeja ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteita.*
- Esiopetus toteutetaan esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden pohjalta laaditun paikallisen opetussuunnitelman mukaisesti. *Koko esiopetuksen henkilöstö on vastuussa siitä, että esiopetusta toteutetaan suunnitelmallisesti.* Esiopetuksessa otetaan myönteisellä tavalla huomioon lasten erilaiset kielelliset, kulttuuriset, ja katsomukselliset ja uskonnolliset taustat. Lasten mielipiteitä kuunnellaan ja heidän identiteettiensä kehittymistä tuetaan.

2.2 Esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua 1/2

- On tärkeää, että varhaiskasvatus, siihen kuuluva esiopetus sekä perusopetus muodostavat lasten kasvun *kehityksen*, ja oppimisen *ja hyvinvoinnin* kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden.
- Lasten kasvun *kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin* tukemisen *tukemiseksi* ja oppimisen *sujumuuden* vuoksi siirtymävaiheet suunnitellaan ja niitä arvioidaan yhdessä osiassa *yhteistyössä luvussa 3.3* Yhteistyö esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa kuvatulla tavalla.
- Tämän varmistamisessa henkilöstön yhteistyön ja osaamisen suunnitelmallisella johtamisella *esiopetusyksiköissä* *esiopetuksen toimipaikoissa* ja opetuksen järjestäjän tasolla on tärkeä merkitys.
- Kasvun ja oppimisen tuen *Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen* sekä opiskeluhuollon järjestämisessä tehdään tarvittaessa yhteistyötä monialaisesti.

2.2 Esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua 2/2

- Yksilöllisesti pohditut tavoitteet hyödyttävät lasten kasvua ja oppimista, joten opettaja keskustelee kunkin lapsen yksilöllisistä tarpeista, toiveista ja oppimisen tavoitteista *oppimisesta* lapsen ja hänen huoltajansa kanssa. Esiopetuksen henkilöstö ottaa nämä tarpeet ja toiveet huomioon opetusta suunniteltaessa sekä oppimisympäristöjen kehittämisessä. Tavoitteellisuuden lisäämiseksi opettaja voi yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa laatia kullekin lapselle oppimissuunnitelman. ~~Oppimissuunnitelma on laadittava, mikäli lapsi saa tehostettua tukea. Erityisen tuen piirissä oleville lapsille laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS).~~
- ~~Kun huoltaja on ilmoittanut lapsen esiopetukseen, lähtökohtana on, että *lapsi on aloittanut esiopetuksessa*, lapsi osallistuu kaikkeen toimintaan *ellei kyseessä ole esiopetuksen poikkeava järjestäminen lapsen terveydentilasta johtuvasta syystä (kts. luku 5)*. Opetuksen järjestäjä päättää ja tiedottaa huoltajille lapsen sairaudesta tai muusta syystä johtuvan vapautuksen hakemiseen liittyvistä käytännöistä.~~

2.3 Arvoperusta

- *Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden arvoperustan yleisperiaatteina ovat lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus hyvinvointiin, huolenpitoon ja suojeluun, lapsen mielipiteen huomioon ottaminen sekä yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen kohtelun vaatimus, inklusiiviset periaatteet ja lapsen syrjintäkielto YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen, perusopetuslain ja YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen mukaisesti.*
- Lasten *moninaisuutta* erilaisuutta sekä erilaisia tapoja toimia ja oppia arvostetaan.
- Esiopetuksen henkilöstön avoin ja kunnioittava suhtautuminen erilaisiin *moninaisiin* perheisiin sekä kotien erilaisiin *moninaisiin* katsomuksiin, uskontoihin, perinteisiin ja kasvatukseen on rakentavan vuorovaikutuksen ja opetuksen perusta.

2.5. Laaja-alainen osaaminen esiopetuksessa

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- *Lasten kielitietoisuuden kehittymistä tuetaan ja heitä rohkaistaan ilmaisemaan itseään eri keinoin.* → lause siirretty edellisestä kappaleesta
- **Osallistuminen ja vaikuttaminen**
  - Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten ~~vähitellen~~ ~~kehittyviä~~ osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja.

2.6. Paikallisesti päätettävät asiat

- Arvoperusta ja oppimiskäsitys sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteet otetaan huomioon ja niitä syvennetään esiopetuksen toimintakulttuuria, opetuksen toteuttamista, ~~kasvun ja oppimisen tukea~~ *oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen* ja opiskeluhuoltoa käsittelevissä osissa opetussuunnitelmaa.

Luku 3

Esiopetuksen toimintakulttuuri

3. ~~Kasvua ja oppimista tukeva~~ Esiopetuksen toimintakulttuuri

1/2

- Toimintakulttuuri on historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutuva tapa toimia, joka kehittyy esiopetusyhteisön vuorovaikutuksessa. *Opetuksen järjestäjän ja esiopetusta johtavien henkilöiden tehtävänä on luoda edellytykset toimintakulttuurin kehittämiseksi ja arvioinnille esiopetuksen eri toimipaikoissa.* Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat esiopetusta koskevat säädökset sekä opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisissa suunnitelmissa määritellyt arvot, oppimiskäsitys sekä esiopetusta koskevat tavoitteet. Sitä muovaavat myös johtamisrakenteet ja käytännöt, henkilöstön ammattitaito sekä käytettävissä olevat tilat, välineet ja materiaalit. Toimintakulttuuri näkyy esiopetusyhteisön vuorovaikutuksessa, ilmapiirissä sekä pedagogisissa käytännöissä ja vaikuttaa aina lasten kohtaamaan esiopetuksen laatuun. *Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana on inklusiivinen esiopetus, jossa kukin lapsi voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena yksilönään sekä yhteisön jäsenenä.* Hyvä toimintakulttuuri edistää oppimista ja hyvinvointia esiopetusyhteisössä.

3 Esiopetuksen toimintakulttuuri 2/2

Esiopetuksen toimintakulttuuri on kokonaisuus, joka rakentuu muun muassa

- arvoista, periaatteista ja oppimiskäsityksestä*
  - työtä ohjaavien normien ja tavoitteiden tulkinnasta*
  - oppimisympäristöistä, työtavoista ja pedagogisista käytännöistä, mukaan lukien oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt*
  - yhteistyöstä ja sen eri muodoista*
  - vuorovaikutuksesta ja ilmapiiristä*
  - henkilöstön osaamisesta, ammatillisuudesta ja kehittämisotteesta*
  - johtamisrakenteista ja -käytännöistä*
  - toiminnan organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista.*
- Johtaminen vaikuttaa keskeisesti esiopetuksen toimintakulttuuriin, sen kehittämiseen ja laatuun. Esiopetuksen johtamisen lähtökohtana on jokaisen lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen edistäminen. Toimintakulttuurin kehittäminen edellyttää pedagogiikan johtamista, joka on esiopetuksen kokonaisuuden tavoitteellista ja suunnitelmallista johtamista, arviointia ja kehittämistä. Se sisältää kaikki ne toimenpiteet, joilla luodaan edellytykset henkilöstön hyvälle työolosuhteille, ammatillisen osaamisen ja koulutuksen hyödyntämiselle ja kehittämiselle sekä pedagogiselle toiminnalle.*

3.1 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

- *Toimintakulttuurilla on keskeinen merkitys oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen, lasten osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja esiopetuksen kokonaisuuden toteuttamisessa. Toimintakulttuuri vaikuttaa aina lapsen kohtaaman esiopetuksen laatuun. Toimintakulttuuriin sisältyvät esiopetuksen kaikki toiminnot, kuten oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen järjestäminen, pedagogiikan arviointi ja oppimisympäristön turvallisuus.*
- ...
- Toimintakulttuurin kehittäminen edellyttää toimintatapojen ja pedagogiikan johtamista, henkilöstön ja lasten osallisuuden turvaamista ja sitoutuneisuutta yhteisiin toimintatapoihin. Vastuu kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä ja esiopetusta johtavilla henkilöillä. Toimintakulttuuria kehitetään muun muassa kokeilemalla monipuolisia työtapoja, uusia ratkaisuja oppimisympäristöihin *ja oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä* sekä kehittämällä ammatillista osaamista yhteistyöverkostoissa. Järjestelmällinen itsearviointi ja jatkuva kehittäminen ovat luonteva osa esiopetuksen arkea.

Kaikille yhteinen esiopetus

- Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana on kaikille yhteinen esiopetus. jossa kukin lapsi voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena yksilönään sekä yhteisön jäsenenä. Toimintaa kehitetään inklusiiviseen ja kulttuurista monimuotoisuutta tukevaan suuntaan. *Esiopetuksen toimintakulttuuria kehitetään ja järjestetään inklusion periaatteiden mukaisesti, ja se liittyy kokonaisvaltaisesti pedagogisen toiminnan toteuttamiseen. Inklusiivinen toimintakulttuuri edistää lasten osallisuutta ja oppimista ja vastaa kaikkien lasten erilaisiin tarpeisiin. Jokaisella lapsella on oikeus kuulua ryhmään, osallistua yhteiseen toimintaan sekä kasvaa omaan potentiaaliinsa vahvuuksien ja myönteisten oppimiskokemusten avulla yhdessä vertaistensa kanssa.* Jokaiselle lapselle suunnitellaan sopivia oppimisen haasteita sekä turvataan tarvittava *oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki ja oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt* kasvun ja oppimisen tuki. *Opetusjärjestelyissä huomioidaan saavutettavuus ja esteettömyys.* On tärkeää, että lapset saavat kokemuksia siitä, että heistä ollaan kiinnostuneita, heitä arvostetaan ja heidän mielipiteillään ja toiminnallaan on merkitystä.
- Toimintakulttuuri tukee *kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta*, avointa vuorovaikutusta *sekä* yhteisöllisten toimintatapojen kehittymistä. Esiopetuksen toiminnassa näkyvät lapsiryhmässä edustettuna olevat kielet ja kulttuurit sekä uskonnot ja katsomukset. *Kielitietoisessa esiopetuksessa* lapsia rohkaistaan vuorovaikutukseen ja toimimaan osana vertaisryhmää. Heidä ohjataan ottamaan muut huomioon sekä kunnioittamaan toisten yksilöllisyyttä. Näin luodaan pohjaa *perustaa* monimuotoisessa *moninaisessa* yhteiskunnassa toimimiselle.

Pieniä muutoksia luvuissa 3.2 ja 3.3

3.2 Oppimisympäristöt esiopetuksessa

- Kasvua → *kehitystä*
- Tämä tukee lasten osallisuutta ja antaa heille onnistumisen kokemuksia sekä vahvistaa vuorovaikutusta vertaisryhmän kanssa *inklusiivisten periaatteiden mukaisesti*.

3.3 Yhteistyö esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa

- kasvun ja oppimisen → *oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen*
- Kasvun → *kehityksen*
- lasten kasvua ja *kehitystä*, oppimista *ja hyvinvointia* tukevalla tavalla
- Tavoitteena on, että opetuksen, oppimisen *ja esiopetukseen osallistumisen* tuen sekä opiskeluhoillon järjestämisen kannalta keskeinen tieto siirtyy lapsen siirtyessä yksiköstä *toimipaikasta* toiseen tai koulutusasteelta toiselle.
- Tiedon siirrossa noudatetaan voimassa olevia säännöksiä. Esiopetuksen tai perusopetuksen siirtymävaiheissa ja erityisesti poikkeuksellisesta *poikkeavasta* aloittamisajankohdasta päätettäessä hyödynnetään aikaisempien ja tulevien opettajien asiantuntemusta lapsen kasvun ja *kehityksen ja* oppimisen etenemisestä ja tukemisesta.

3.4. Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan

- *toimintakulttuurin kehittämisen paikalliset rakenteet ja vastuut*
- ~~esiopetuksen~~ toimintakulttuurin kehittämisen tavoitteet ja arvioinnin käytännöt
- esiopetuksessa käytettävät oppimisympäristöt sekä niiden arviointiin liittyvät käytännöt
- yhteistyön *rakenteet*, tavoitteet ja käytännöt esiopetuksen toteuttamisessa, huoltajien kanssa sekä siirtymävaiheissa
- yhteistyön ~~eri-osa-alueiden~~ arvioinnin käytännöt.

Opetuksen järjestäjä huolehtii, että kukin esiopetuksen ~~toimintayksikkö~~ *yksikkö tai toimipaikka* voi täsmentää toimintakulttuuriinsa ja oppimisympäristöjen kehittämiseen liittyviä tavoitteita sekä yhteistyöhön liittyviä käytäntöjä *lukuvuosisuunnitelmassa*. Täsmennykset voidaan kirjata joko yksikkökohtaiseen opetussuunnitelmaan ja/ tai lukuvuosisuunnitelmaan opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti.

Luku 4

Esiopetuksen toteuttamisen periaatteet

Pieniä muutoksia luvuissa 4.1 ja 4.2

4.1. Monipuoliset työtavat

- Kasvua → *kehitystä*

4.2 Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena

- Hyvinvointia, kasvua ja → *kehitystä, oppimista ja hyvinvointia*
- Esiopetuksen opettaja hyödyntää tietoja *lapsesta* lapsen henkilökohtaisten *esiopetusryhmän toiminnan* tavoitteiden suunnittelussa yhteistyössä huoltajan ja lapsen kanssa.
- Kootun seurantatiedon ja siitä johdettujen arviointipäätelmien pohjalta opettaja suuntaa opetusta ja oppimisympäristöjä sekä lasten mahdollisesti saamaa tukea. *Mahdollinen oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki sisällytetään osaksi arviointia.*
- Kehittämisalueista → *oppimisesta*
- Tietojen siirtämisessä voidaan hyödyntää esiopetuksen aikana koottuja kunkin lapsen etenemistä kuvaavia dokumentteja sekä lapselle mahdollisesti laadittua oppimissuunnitelmaa tai HOJKSia *Opetuksen järjestäjällä on oikeus saada ja luovuttaa salassapitosäännösten estämättä lapsen opetuksen kannalta välttämättömät tiedot. Tiedonsiirrosta tuen toteuttamista koskien määrätään luvussa 5.*
- Kasvun → *kehityksen ja oppimisen*

4.3 Opetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet

- Kasvua → *kehitystä*
- ~~Opetuksessa otetaan huomioon lasten erilaiset tuen tarpeet ja~~ *Opetus ja oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt suunnitellaan ja toteutetaan ryhmän tarpeiden mukaisesti.*
- ~~annetaan~~ Lapsille *annetaan* riittävästi tukea *ennakoivasti ja suunnitelmallisesti* ~~heti-tuen tarpeen ilmetessä.~~
- ~~Kielen rikas maailma~~ *Kielten rikas maailma*
- *Esiopetuksessa opettaja tukee jokaisen lapsen opetuskielen taitojen kehittymistä.*
- *Opetuksessa huomioidaan, että lapset voivat samaan aikaan omaksua useita eri kieliä.*

Pieniä muutoksia luvuissa 4.4 ja 4.5

4.4. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä *tarkentavia erityiskysymyksiä*

- Esiopetuksessa tuetaan *monipuolisesti* vieraskielisten ja monikielisten lasten kielitaidon sekä identiteetin ja itsetunnon kehittymistä. Suomen/ruotsin kielen taidon kehittymistä edistetään kielitaidon eri osa-alueilla lasten tarpeista ja edellytyksistä lähtien sekä ohjatusti että esiopetuksen arjessa. *Suomen/ruotsin kielen taidon kehittymistä edistetään tavoitteellisena ja kielitietoisena opetuksena kielellisten taitojen ja valmiuksien osa-alueilla lasten tarpeista ja edellytyksistä lähtien. Oma äidinkieli sekä suomen/ruotsin oppiminen toisena kielenä rakentavat pohjaa lasten toiminnalliselle kaksi- ja monikielisyydelle.* Erillistä suomi/ruotsi toisena kielenä opetusta ja Lasten oman äidinkielen/äidinkielten opetusta tarjotaan mahdollisuuksien mukaan. Mikäli kunta järjestää valmistavaa opetusta, voivat maahanmuuttajataustaiset lapset osallistua siihen. Jos lapsi pystyy seuraamaan esiopetusta, voi hän siirtyä esiopetukseen jo ennen valmistavan opetuksen päättymistä.

4.5 Paikallisesti päätettävät asiat

- Kieleen ja kulttuuriin liittyviä *erityis-tarkentavia* kysymyksiä

Opetuksen järjestäjä antaa ohjeet, miten mahdollisiin yksikkö- tai toimipaikka kohtaisiin esiopetuksen opetussuunnitelmiin kirjataan tarvittavat täsmennykset, jotta kansallisesti ja paikallisesti asetetut tavoitteet voivat toteutua.

Luku 6

Opiskeluhuolto

6 Opiskeluhoolto

- Näissä perusteissa **Tässä luvussa** käytetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitteistön sijasta opiskelijasta käsitettä lapsi ja oppilaitoksesta nimitystä esiopetus tai esiopetusyksikkö.

6.1. Paikallisesti päätettävät asiat ja opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma

1) Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhooltopalveluista

- Arviossa huomioidaan lisäksi esimerkiksi ~~tehostettua ja erityistä~~ **oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen** tukea tarvitsevien sekä maahanmuuttotaustaisten lasten lukumäärät ja osuudet.

4) Yhteistyön järjestäminen lasten ja heidän perheidensä sekä esiopetuksessa työskentelevien ja muiden lasten hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

- Lasten, huoltajien, esiopetuksen henkilöstön ja opiskeluhooltopalvelujen ~~työntekijöiden~~ **ammattilaisten** sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhoollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhoollolla keskeistä.
- Opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelmassa kuvataan
  - esiopetuksen ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä opiskeluhoollon ~~moniammatillinen~~ **monialainen** yhteistyö ~~tehostetun ja erityisen~~ **oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen** tuen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä

Luku 7

Eriyiseen maailmankatsomukseen tai kasvatustopilliseen järjestelmään perustuva esiopetus

7.1. Paikallisesti päätettävät asiat

- Esiopetuksen paikallinen opetussuunnitelma voi olla järjestäjäkohtainen tai yksikkö- *tai toimipaikka*kohtainen tai näiden yhdistelmä opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti.

Luku 5

Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki

5.1 Lapsen oikeus oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeen

- 5.1.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet
- 5.1.2 Tuen jatkumo varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta perusopetukseen

5.2 Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaiset tukimuodot

5.3 Lapsikohtaiset tukitoimet ja niiden järjestäminen

- 5.3.1 Lapsikohtaisen tuen tarpeen arviointi
- 5.3.2 Lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma
- 5.3.3 Tukea koskeva päätös

5.4 Oppimisen ja esiopetuksen osallistumisen tukeen liittyvä yhteistyö

- 5.4.1 Huoltajan ja lapsen kanssa tehtävä yhteistyö
- 5.4.2 Moniammatillinen ja monialainen yhteistyö

5.5 Esiopetuksen poikkeava järjestäminen lapsen tuen tarpeesta tai terveydentilasta johtuvasta syystä

- 5.5.1 Pidennetty ja varhennettu oppivelvollisuus
- 5.5.2 Sairaalaopetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu
- 5.5.3 Muut opetuspalvelut
- 5.5.4 Lapsen esiopetuksen järjestäminen poikkeavasti terveydentilasta johtuvasta syystä
- 5.5.5 Perusopetuksen aloituksen myöhentäminen

5.6 Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luku 5 lisätään paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan, ja siihen lisätään paikallisesti päätettävät asiat alla olevan mukaisesti.

Luvun 5.1 osalta

- Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen järjestämistä ohjaavat paikalliset käytännöt ja vastuut
- Päiväkodin johtajan tai rehtorin vastuut tuen toteuttamisessa
- Lukuvuosisuunnitelman rakenne tuen järjestämisen osalta sekä laatimisen ja tarkentamisen periaatteet ja vastuut
- Toiminta siirtymävaiheissa ja tiedonsiirtoon liittyvät käytännöt ja vastuut
- Esiopetuksen ja esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen tuen yhteensovittamisen paikalliset käytännöt

Luvun 5.2 osalta

- Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden toteuttaminen, yhteistyörakenteet ja vastuut järjestäjä-, toimipaikka- ja ryhmätasolla
- Ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisen käytännöt ja vastuut

Luvun 5.3 osalta

- Ryhmäkohtaisten tukimuotojen riittävyyden ja lapsikohtaisten tukitoimien tarpeen arviointiin ja tukitoimien toteuttamista koskevan suunnitelman laatimiseen liittyvät käytännöt ja vastuut
- Tukea koskevan päätöksen valmistelun käytännöt ja vastuut sekä päätöksestä päättämisen vastuu

Luvun 5.4 osalta

- Yhteistyökäytännöt huoltajan ja lapsen kanssa lapsikohtaisten tukitoimien arvioinnissa, suunnittelussa ja päätöksenteossa
- Opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten sekä muiden monialaisen yhteistyön tahojen kanssa tehtävän yhteistyön ja kehittämisen periaatteet

Luvun 5.5 osalta

- Varhennetun oppivelvollisuuden päätöksentekoon ja toteuttamiseen liittyvät yhteistyökäytännöt ja vastuut *(voimaan 1.8.2026)*
- Sairaalaopetuksen järjestämiseen liittyvät yhteistyökäytännöt ja vastuut
- Sairaalaopetuksen konsultaatiopalvelun toteuttamisen yhteistyökäytännöt ja vastuut
- Lapsen esiopetuksen poikkeavaan järjestämiseen ja päätöksentekoon liittyvät käytännöt ja vastuut
- Perusopetuksen aloittamiseen vuotta säädettyä myöhemmin kuuluva yhteistyö, käytännöt ja vastuut

Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki 1.8.2025 alkaen

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Ryhmäkohtaiset tukimuodot

- Yleinen tukiopetus
- Opetuskielen tukiopetus
- Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä

Lapsikohtaiset tukitoimet

- Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä
- Erityisopettajan opetus pienryhmässä
- Tulkitsemispalvelut
- Avustajapalvelut
- Apuvälineet

Varhennettu oppivelvollisuus 1.8.2026 alkaen

Jatkumo opetuksen järjestämiseen perusopetuksessa

Esiopetus 5- ja 6-vuotiaille, joilla on oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite

Pidennetty oppivelvollisuus 31.7.2026 asti

Muut opetuspalvelut

Erikoissairaanhoidon potilaana olevan lapsen opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Opetuksen poikkeava järjestäminen (terveydentilasta johtuen)

Perusopetuksen aloituksen myöhentäminen

Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen lähtökohdat

- Laadukas esiopetus on perusta lapsen kehitykselle, oppimiselle ja hyvinvoinnille.
- Opetuksessa otetaan huomioon **sekä ryhmän että yksittäisen lapsen tarpeet**. Opetuksen käytännön toteutuksessa huomioidaan **lasten erilaiset edellytykset oppia**.
- **Oppimisympäristöt** tulee rakentaa sekä esiopetuksen ryhmässä että esiopetuksen toimipaikassa kaikille lapsille sopiviksi.
- Oppimisen tai esiopetukseen osallistumisen **vaikeuksia ehkäistään ennakolta** esimerkiksi
  - monipuolisilla työtavoilla ja pedagogisilla menetelmillä
  - ryhmiä joustavasti muuntelemalla
  - opettajien keskinäisellä ja muun henkilöstön yhteistyöllä.

5.1 Lapsen oikeus oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeen

- Lapsella, jolla on **vaikeuksia osallistua esiopetuksessa annettavaan opetukseen**, on oikeus saada ryhmäkohtaisia tukimuotoja ja lapsikohtaisia tukitoimia oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tueksi.
  - Ryhmäkohtaiset tukimuodot ja lapsikohtaiset tukitoimet järjestetään **inklusiivisten periaatteiden mukaisesti**.
- Riittävän varhain aloitetut ryhmäkohtaiset tukimuodot tukevat **lapsia** oppimisessa ja esiopetukseen osallistumisessa.
- Lapsikohtaiset tukitoimet suunnitellaan, järjestetään ja päätetään **lapsen edun mukaisesti** viipymättä, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat **riittämättömiä**.
  - Lapsen edun selvittäminen edellyttää **lapsen näkemyksen huomioon ottamista** kaikissa häntä koskevissa asioissa. Lapsen näkemys otetaan huomioon lapsen iän ja kehityksen mukaisesti.

5.1 Lapsen oikeus oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeen

- 5.1.1. Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

lapsiryhmän tarpeet huomioidaan siten, että esiopetukselle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa

Ryhmäkohtaiset tukimuodot

annetaan oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden lisäksi ennakoivasti ja suunnitelmallisesti

Lapsikohtaiset tukitoimet

annetaan, jos lapsella on oppimisen edellytyksiä tukevista opetusjärjestelyistä ja ryhmäkohtaisista tukimuodoista huolimatta vaikeuksia oppimisessa ja esiopetukseen osallistumisessa

5.1.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

- Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen, ryhmäkohtaisten tukimuotojen ja lapsikohtaisten tukitoimien tavoitteena on turvata se, että **kaikki lapset** voivat oppia ja toimia ryhmässä **esiopetukselle asetettujen tavoitteiden mukaisesti**.
- Huomiota kiinnitetään erityisesti **esteettömyyteen, saavutettavuuteen** sekä **oppimisen vaikeuksien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tunnistamiseen**.
- Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki, jota annetaan esiopetusryhmässä, muodostaa kokonaisuuden opiskeluhuollon kanssa. → edistävät oppimisen ja osallistumisen lisäksi **lasten osallisuutta ja yhteisöön kiinnittymistä**
  - Opiskeluhuoltoa toteutetaan ensisijaisesti yhteisöllisenä opiskeluhuoltona, ja se on keskeinen esiopetukseen osallistumisen tukemisen muoto → vaikuttaa koko yhteisön toimintakulttuuriin

5.1.2 Tuen jatkumo varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta perusopetukseen

- Lapsen siirtyessä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta perusopetukseen opetuksen järjestämisen kannalta **välttämätön tieto tulee siirtää salassapitovelvoitteiden estämättä**
  - Tiedonsiirto on tärkeää myös lapsen siirtyessä ryhmästä toiseen, toimipaikasta toiseen tai toisen opetuksen järjestäjän esiopetukseen
- Tietoa lapsen mahdollisesti ennen esiopetusta saamista **tukitoimista ja niiden vaikuttavuudesta hyödynnetään esiopetuksessa**
  - Mikäli lapsella on ollut varhaiskasvatuksessa **apuvälineitä**, hän on saanut **tulkitemispalveluita**, lapsikohtaista **avustamispalvelua** tai **erityisopettajan opetusta säännöllisesti tai kokoaikaisesti ryhmäkooltaan pienemmässä ryhmässä**, lapsen esiopetuksessa järjestettävien lapsikohtaisten tukitoimien tarve voidaan arvioida ja tuen toteuttaminen suunnitella lapsen siirtyessä esiopetukseen ilman ryhmäkohtaisten tukimuotojen antamista.
  - Tukitoimien jatkumo esiopetuksesta perusopetukseen luvussa 5.3.2

Opetuksen järjestäjän vastuut luvun 5.1 mukaisesti

Perusteissa määritellyt opetuksen järjestäjän vastuut

- varmistaa oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt osana kaikkea esiopetuksen toimintaa
- vastaa sujuvien tiedonsiirron käytäntöjen luomisesta ja kehittämisestä (siirtymät ryhmästä toiseen, toimipaikasta toiseen tai toisen opetuksen järjestäjän esiopetukseen)

Paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee päättää ja kuvata

- Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen järjestämistä ohjaavat paikalliset käytännöt ja vastuut
- Päiväkodin johtajan tai rehtorin vastuut tuen toteuttamisessa
- Lukuvuosisuunnitelman rakenne tuen järjestämisen osalta sekä laatimisen ja tarkentamisen periaatteet ja vastuut
- Toiminta siirtymävaiheissa ja tiedonsiirtoon liittyvät käytännöt ja vastuut
- Esiopetuksen ja esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen tuen yhteensovittamisen paikalliset käytännöt

Lukuvuosisuunnitelma toimipaikan tai yksikön tuen suunnittelun työväline

Lukuvuosisuunnitelmassa kuvataan **toimipaikan tai yksikön** oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen järjestämisen

- rakenteet
- toimintatavat
- työn- ja vastuunjako
- moniammatillinen ja monialainen yhteistyö
- huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö
- miten ryhmäkohtaiset tukimuodot suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan
  - tiedossa olevat tarpeet
  - esiopetusvuoden aikana ilmenevät tarpeet

5.2 Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaiset tukimuodot

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

- osa esiopetuksen **kaikkea toimintaa** ja keskeinen osa esiopetuksen toimintakulttuuria
- suunnitellaan ja toteutetaan paikallisesti, ja kytkeytyvät suoraan sekä **esiopetusryhmän että koko yhteisön tarpeisiin**
- perusta **opettajien ja muun henkilöstön osaaminen, moniammatillinen yhteistyö** sekä **näiden kehittäminen ja johtaminen**

Ryhmäkohtaiset tukimuodot

- tarkoituksena on varhaisessa vaiheessa ja ennaltaehkäisevästi vastata lasten moninaisiin tuen tarpeisiin ryhmässä
- **resursoitava ja annettava suunnitelmallisesti** oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden **lisänä**
- ei edellytä lapsikohtaista arviota, suunnitelmaa tai hallintopäätöstä, vaan niiden **toteuttaminen on suunniteltava osana esiopetuksen toimintaa**

Luku 5.2 Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

- opetusryhmien muodostaminen siten, että opettajan on mahdollista ottaa huomioon lapsiryhmän tarpeet ja vahvuudet ja esiopetukselle asetetut tavoitteet voidaan ryhmässä saavuttaa
- lasten moninaiset tarpeet ja edellytykset huomioon ottavaa opetus sekä kielitietoinen opetus
- työtapojen ja oppimisympäristöjen muuntelu, jotta oikeus oppia ja toimia osana vertaisryhmää toteutuvat lapsen edun mukaisesti

Pedagogiset järjestelyt mm.

- Päivittäiset ja muut säännöllisesti toistuvat toiminnot sekä lapselle selkeän ja ennakoitavan päivärytmi
- Sensitiiviset ja saavutettavat vuorovaikutus- ja kommunikointitavat, kuten puhetta tukevat ja korvaavat kommunikaatiomenetelmät (kuvat, viittomat jne.)
- Yhteisten ja johdonmukaisten pedagogisten työtapojen sekä menetelmien käyttö
- Erilaiset eriyttämisen muodot
- Tarvittavat ryhmäkohtaiset apuvälineet

Rakenteelliset järjestelyt mm.

- Tilojen esteettömyyttä edistävien järjestelyjen toteuttaminen
- Ryhmän lapsimäärän pienentäminen
- Henkilöstön mitoitukseen ja/tai rakenteeseen liittyvät ratkaisut
- Avustava, ryhmäkohtainen henkilöstö
- Henkilöstön osaamisen vahvistaminen

Mahdollistavat tarvittaessa pedagogisten järjestelyiden toteuttamisen ryhmässä

Luku 5.2 Ryhmäkohtaiset tukimuodot

Tukimuotojen toteuttamisen edellytyksenä on **opettajan, erityisopettajan ja muun henkilöstön yhteistyö** ja yhteisesti rakentuva näkemys esiopetusryhmän ja ryhmään kuuluvien lasten tuen tarpeista.

Opettajan antama yleinen tukiopeutus

- tavoitteena lasten oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeminen
- kohdentuu ensisijaisesti oppimiskokonaisuuksiin
- ryhmän toiminnan eriyttämistä
- annetaan joustavissa pienemmissä ryhmissä
- voidaan antaa ennakoivasti ja vastata myös lasten sairaspöissaoloista johtuviin lyhytaikaisiin tuen tarpeisiin

Opettajan antama opetuskielen tukiopeutus

- tavoitteena lasten opetuskielen taidon vahvistaminen
- järjestetään siten, että mahdollisimman moni lapsi voi hyötyä
- annetaan osana esiopetuksen opetusta niin usein, kun on tarpeen
- suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan kielitietoisen ja suomi/ruotsi toisena kielenä - opetuksen näkökulmat

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä

- erityispedagogiseen osaamiseen perustuvaa opetusta
- kohdennetaan koko ryhmän tasolla havaittuihin tuen tarpeisiin ja vaikeuksiin, joihin voidaan vaikuttaa erityisopettajan samanaikais- tai yhteisopetuksena tarjotulla tuella ja opetuksella
- toteutetaan koko esiopetusryhmän kanssa - mahdollistaa opetuksen myös pienemmille lapsiryhmille

Erityisopettaja voi antaa myös konsultaatiota, joka kohdentuu ryhmässä toimivalle opettajalle ja muulle henkilöstölle.

Opetuksen järjestäjän vastuut luvun 5.2 mukaisesti

Perusteissa määritellyt opetuksen järjestäjän vastuut

- vastaa siitä, että henkilöstöllä on riittävä osaaminen lapsen tuen tarpeen havaitsemiseen ja sen toteuttamiseen liittyen
- huolehtii riittävästä resursoinnista siten, että ryhmäkohtaisia tukimuotoja voidaan järjestää lasten tarpeiden mukaisesti

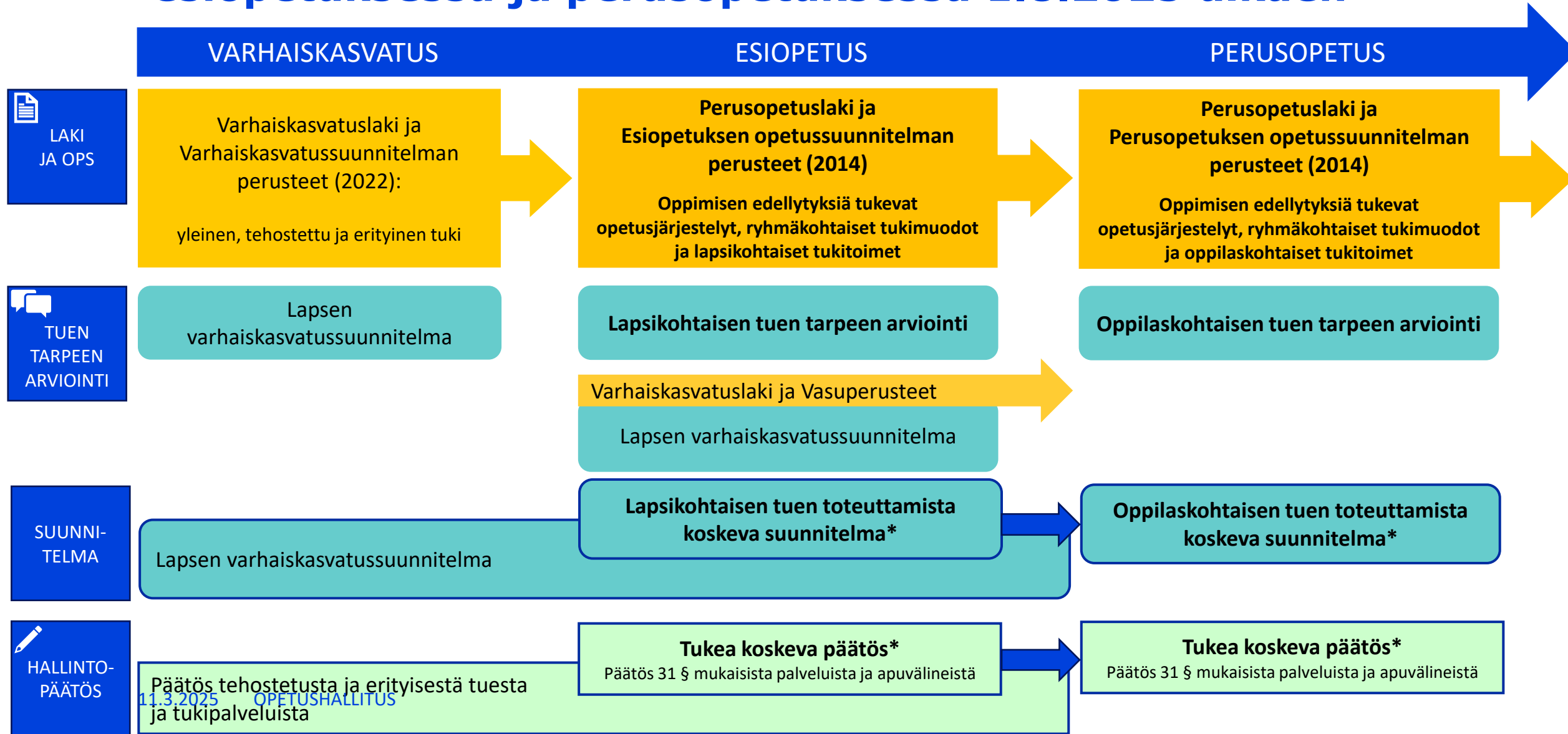
Paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee päättää ja kuvata

- Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden toteuttaminen, yhteistyörakenteet ja vastuut järjestäjä-, toimipaikka- ja ryhmätasolla
- Ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisen käytännöt ja vastuut

Luku 5.3 Lapsikohtaiset tukitoimet ja niiden järjestäminen

- Lapsella on oikeus saada lapsikohtaisia tukitoimia viipymättä, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat **riittämättömiä**
- Annetaan **yksilölliseen tarpeeseen perustuen ja säännöllisesti**
- Lapsi voi saada useampia lapsikohtaisia tukitoimia tuen tarpeidensa mukaisesti.
- Lapsikohtaisten tukitoimien yhteydessä lapsella on myös **oikeus saada ryhmäkohtaisia tukimuotoja**.
- Lapsikohtaiset tukitoimet järjestetään ensisijaisesti lapsen omassa esiopetuksen toimipaikassa **lapsen etu** huomioon ottaen
- Lapsikohtaiset tukitoimet järjestetään
  - tuen tarpeen arvioinnin
  - tuen toteuttamista koskevassa suunnitelman ja
  - tukea koskevan päätöksen perusteella

Lapsen tuen tarpeisiin vastaaminen varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetuksessa 1.8.2025 alkaen

*Tehostetun tuen oppimissuunnitelma, päätös erityisestä tuesta ja erityisen tuen HOJKS on saatettava perusopetuslain 4 a luvun mukaisiksi viimeistään 31.8.2026

Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Mm. eriyttäminen, kielitietoinen opetus, opetusryhmien muodostaminen siten, että opetukselle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa, erilaiset pedagogiset järjestelyt (esim. toimintojen toisto ja ennakoitavuus sekä ryhmäkohtaiset apuvälineet), erilaiset rakenteelliset järjestelyt (esim. avustava/ohjaava henkilöstö ryhmässä) sekä vahvuuksien huomioiminen

Ryhmäkohtaiset tukimuodot opetusjärjestelyjen lisäksi

- Opettajan antama yleinen tukiopetus
- Opettajan antama opetuskielen tukiopetus
- Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä

Lapsikohtaiset tukitoimet

- Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä
- Erityisopettajan opetus pienryhmässä
- Tulkitsemispalvelut
- Avustajapalvelut
- Apuvälineet

5.3 Lapsikohtaiset tukitoimet 1/2

Säännöllinen erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä

- opetuksen suunnittelun lähtökohtana lapsen yksilölliset tarpeet
- pitkäkestoista, esimerkiksi lukukauden tai lukuvuoden pituinen jakso
- pienryhmällä tarkoitetaan esiopetusryhmää, joka on muodostettu lapsikohtaisen tuen toteuttamiseksi ja erityisopettajan antaman opetuksen mahdollistamiseksi → pienryhmän koko on paikallisesti määriteltävissä
- Opetusta voidaan toteuttaa myös yksilöopetuksena, jos se on lapsen tuen tarpeiden kannalta tarkoituksenmukaista

Erityisopettajan opetus pienryhmässä

- toteutetaan kokoaikaisesti
- pienryhmä voi olla erityisryhmä tai pienennetty esiopetusryhmä, johon lapsi osallistuu esiopetuksen ajan
- sellaisen opettajan antamaa opetusta, jolla on erityisopettajan kelpoisuus

5.3 Lapsikohtaiset tukitoimet 2/2

Tulkitsemispalvelut

- viittomakielellä tai muilla kommunikaatiomenetelmillä annettavat tulkitsemispalvelut
- oikeus lapsilla, joilla on kuulovamma, kuulonäkövamma tai puhevamma, ja jotka tarvitsevat palvelua esiopetukseen osallistumiseksi.
- järjestetään lapsen tarpeiden mukaan

Avustajapalvelut

- annetaan tilanteessa, jossa muut oppimista ja osallistumista tukevat järjestelyt ja ryhmäkohtainen avustava henkilöstöresurssi eivät tue lapsen yhdenvertaista osallistumista esiopetukseen
- lapsikohtainen avustaja tukee lapsen osallistumista ryhmän toimintaan yhdessä ryhmän muun henkilöstön kanssa
- avustaja voi esiopetustoiminnan aikana auttaa myös muita lapsia, jotta esiopetuksen opettaja voi opettaa lasta hänen yksilölliset tarpeensa huomioiden

Apuvälineet

- tarkoitetaan esiopetukseen osallistumisen edellyttämiä apuvälineitä, joiden avulla tuetaan lapsen mahdollisuuksia oppia ja toimia esiopetusryhmässä opetukselle asetettujen tavoitteiden mukaisesti
- opetukseen osallistumisen edellyttämät apuvälineet järjestetään lapsen tarpeiden mukaan hänen käyttöönsä ryhmä- ja henkilökohtaisesti
- apuvälineet ovat osa opetusvälineitä

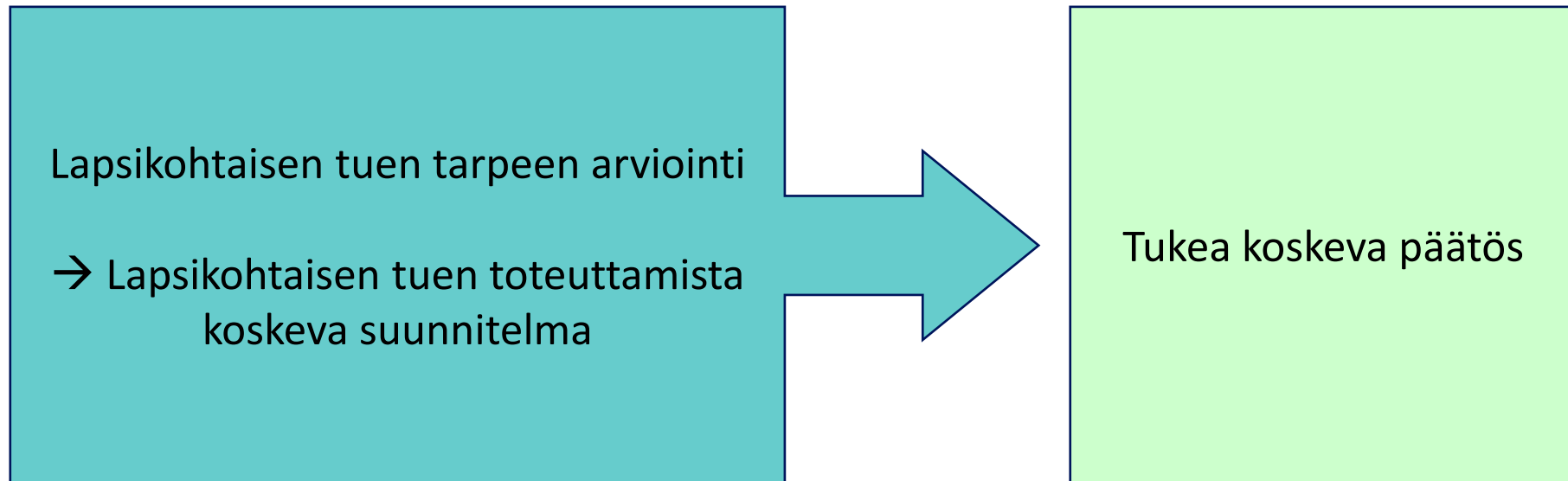
Luku 5.3.1 Lapsikohtaisen tuen tarpeen arviointi

- Selvitettävä **oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen tarve, toteutetut opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaiset tukimuodot** sekä **mahdollisesti toteutetut lapsikohtaiset tukitoimet**
  - Näiden perusteella arvioidaan, mitkä ovat lasta parhaiten tukevat tukitoimet
- **Lapsen omat mielipiteet** on selvitettävä ja otettava huomioon hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla.
- Lapsen **huoltajille** tai muulle lailliselle edustajalle on **annettava mahdollisuus osallistua** lapsen tukitoimien tarpeen arviointiin.
- Tuen tarpeen arvioinnista vastaa **esiopetuksen opettaja**. Erityisopettaja osallistuu tarvittaessa tuen tarpeen arviointiin.
- Jos lapsen tuen tarpeen arviointi edellyttää monialaista osaamista, osallistuvat tukitoimien tarpeen arviointiin tarvittaessa lisäksi opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaiset tai muut asiantuntijat.
- Monialainen yhteistyö tai lääketieteellisen lausunnon tai tarkan diagnoosin saaminen päätöksen liitteeksi **ei ole edellytys** tuen suunnittelulle, toteuttamiselle tai tukea koskevan päätöksen tekemiselle.

Luku 5.3.2 Lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma

- Lapsikohtaisen tuen **tarpeen arviointiin perustuen** on laadittava tuen toteuttamista koskeva suunnitelma.
- Suunnitelman laatii **esiopetuksen opettaja**. Erityisopettaja osallistuu tarvittaessa tuen toteuttamista koskevan suunnitelman laatimiseen.
- Suunnitelma on laadittava **yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa**.
- Suunnitelmasta **on käytävä ilmi**
  - lapsikohtaisen tuen tarpeen arviointiin perustuvat tarvittavat lapsikohtaiset tukitoimet
  - perustelut siitä, miksi lapsikohtaisia tukitoimia tarvitaan tai ei tarvita
  - mahdolliset muut tiedot ja selvitykset, joita tuen tarpeen arvioinnissa on hyödynnetty
  - miten lapsikohtaisia tukitoimia toteutetaan
  - miten lapsikohtaisten tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan
- Suunnitelman toteutumista ja tukitoimien riittävyttä on **arvioitava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuoden aikana**.

Lapsikohtainen tuen tarpeen arviointi sisältyy lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan

Luku 5.3.3 Tukea koskeva päätös

- Hallintopäätöksessä on määrättävä lapsikohtaisista tukitoimista lapsen **tuen tarpeen arvioinnin ja sen perusteella laaditun tuen toteuttamista koskevan suunnitelman mukaisesti**:
  - Säännöllinen erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä
  - Kokoaikainen erityisopettajan antama opetus pienryhmässä
  - Tulkitsemispalvelut
  - Avustajapalvelut
  - Apuvälineet
- Päätös sisältää vain ne lapsikohtaiset tukitoimet, joita lapsikohtaisen tuen toteuttaminen edellyttää.
- Hallintopäätösmenettelyssä noudatetaan **hallintolakia**
- Lapsella ja huoltajalla on oikeus saada asiasta hallintolaissa hallintopäätökselle asetetut vaatimukset täyttävä päätös, johon he voivat hakea **oikaisua**
- Päätös tulee tehdä **ilman viivytystä**
- Hallintopäätös muutetaan tai kumotaan, mikäli **tuen tarve muuttuu**

Päätöksenteko oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuesta sekä esiopetuksen poikkeavasta järjestämisestä

- Tukea koskeva päätös (perusopetuslaki 20 f §)
- Päätös pidennetystä/varhennetusta oppivelvollisuudesta (oppivelvollisuuslaki 2 §)
- Päätös erikoissairaanhoidossa potilaana olevan lapsen esiopetuksen järjestämisestä (perusopetuslaki 4 a §)
- Päätös muusta opetuspalvelusta (perusopetuslaki 31 §)
- Päätös esiopetuksen järjestämisestä poikkeavasti (perusopetuslaki 18 §)
- Päätös perusopetuksen aloituksen myöhentämisestä (perusopetuslaki 27 §)

Opetuksen järjestäjä vastaa päätösten teosta hallintolain mukaisesti.

Opetuksen järjestäjän vastuut luvun 5.3 mukaisesti

Perusteissa määritellyt opetuksen järjestäjän vastuut

- antaa ohjeet, miten muiden asiantuntijoiden kuin esiopetuksen toimipaikan erityisopettajan konsultaatiota voidaan hyödyntää
- tekee kirjallisen hallintopäätöksen lapselle annettavista lapsikohtaisista tukitoimista
- kuulee lasta ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa ennen hallintopäätöksen tekemistä hallintolain mukaisesti

Paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee päättää ja kuvata

- Ryhmäkohtaisten tukimuotojen riittävyyden ja lapsikohtaisten tukitoimien tarpeen arviointiin ja tukitoimien toteuttamista koskevan suunnitelman laatimiseen liittyvät käytännöt ja vastuut
- Tukea koskevan päätöksen valmistelun käytännöt ja vastuut sekä päätöksestä päättämisen vastuu

Luku 5.4 Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeen liittyvä yhteistyö 1/2

5.4.1 Huoltajan ja lapsen kanssa tehtävä yhteistyö

- **Kaikille huoltajille** kerrotaan oppimisen edellytyksiä tukevista opetusjärjestelyistä, sekä lapsen oikeudesta ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin ja tarvittaessa lapsikohtaisiin tukitoimiin.
- Lapsi osallistuu yhteistyöhön **tarkoituksenmukaisella, ikäänsä ja kehitykseensä sopivalla tavalla**. Lasta kuullaan ja hänen mielipiteensä otetaan huomioon.
- **Tavoitteena** on toimia yhteisymmärryksessä lapsen ja huoltajan kanssa
- Huoltaja tai lapsi **eivät voi kieltäytyä** oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuesta, eikä heidän suostumustaan tarvita tuen tarpeen arviointiin ja tuen suunnitteluun

Luku 5.4 Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeen liittyvä yhteistyö 2/2

5.4.2 Moniammatillinen ja monialainen yhteistyö

- Moniammatillista yhteistyötä on **esiopetuksen eri ammattiryhmien** yhteistyö, joka yhdistää eri ammattiryhmien tiedot ja taidot.
- Monialaisella yhteistyöllä tarkoitetaan **eri hallinnonalojen ammattilaisten** yhteen kokoavaa ja niiden rajat ylittävää toimintaa ja yhteistyötä.
  - Yhteistyötä tehdään ensisijaisesti opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten (ml. lastenneuvola) kanssa.
  - Terveystieteiden asiantuntijoiden kanssa tehdään yhteistyötä liittyen pitkäaikaissairausten hoitoon, lääkitykseen, ruokavalioon liittyviä järjestelyihin, lääkinälliseen kuntoutukseen ja apuvälineiden käyttöön
- Monialainen yhteistyö toteutetaan **ensisijaisesti huoltajan suostumuksella**.

Opetuksen järjestäjän vastuut luvun 5.4 mukaisesti

<p>Perusteissa määritellyt opetuksen järjestäjän vastuut</p>	<p>Paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee päättää ja kuvata</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhteistyökäytännöt huoltajan ja lapsen kanssa lapsikohtaisten tukitoimien arvioinnissa, suunnittelussa ja päätöksenteossa • Opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten sekä muiden monialaisen yhteistyön tahojen kanssa tehtävän yhteistyön ja kehittämisen periaatteet
---	---

5.5 Esiopetuksen poikkeava järjestäminen lapsen tuen tarpeesta tai terveydentilasta johtuvasta syystä

5.5.1 Pidentetty ja varhennettu oppivelvollisuus

5.5.2 Sairaalaopetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

5.5.3 Muut opetuspalvelut

5.5.4 Lapsen esiopetuksen järjestäminen poikkeavasti terveydentilasta johtuvasta syystä

5.5.5 Perusopetuksen aloituksen myöhentäminen

5.5.1 Pidennetty ja varhennettu oppivelvollisuus

Pidennetty oppivelvollisuus

(voimassa 31.7.2026 saakka)

- Lapsella on oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna oikeus saada esiopetusta. Huoltaja päättää, osallistuuko lapsi oppivelvollisuutta edeltävään esiopetukseen 5-vuotiaana.
- Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista .
- Päätös erityisestä tuesta ja HOJKS ovat voimassa siihen saakka, kunnes ne on tarkistettu perusopetuslain 4 a luvun mukaiseksi 31.8.2026 mennessä. 1.8.2025 alkaen lapsikohtaisia tukitoimia koskeva järjestäminen ja päätöksenteko tehdään lapsikohtaisen tuen tarpeen arvioinnin, lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskevan suunnitelman ja tukea koskevan päätöksen mukaisesti.

Varhennettu oppivelvollisuus

(voimassa 1.8.2026 alkaen)

- **Esiopetuksen alkamista varhennetaan** ja oppivelvollisuus alkaa vuotta säädettyä aikaisemmin, jos lapsen arvioidaan tarvitsevan enemmän aikaa esi- ja perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi oppimiskykyyn ja kokonaiskehitykseen vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen vuoksi.
- Varhennetun oppivelvollisuuden päätöksen saaneen lapsen oppivelvollisuus alkaa **sinä vuonna kuin lapsi täyttää 6 vuotta, jolloin hänen tulee osallistua esiopetukseen. Lapsella on oikeus saada esiopetusta sinä vuonna, jona lapsi täyttää 5 vuotta.**
- **Päätös tehdään lapsen ollessa varhaiskasvatus- tai esiopetusikäinen.** Päätöstä ei voi tehdä perusopetuksen alkamisen jälkeen.
- Varhennetun oppivelvollisuuden mukaisia päätöksiä voi valmistella 1.10.2025 alkaen ja päätökset voi ratkaista 1.8.2026-31.8.2026 välillä

5.5.2 Sairaalaopetus ja sairaalaopetuksen konsultaatiopalvelu

Erikoissairaanhoidossa potilaana olevan lapsen sairaalaopetus

- Erikoissairaanhoidossa potilaana olevan lapsen esiopetus järjestetään ensisijaisesti lapsen omassa esiopetuksen järjestämispaikassa. Sairaalan toimintayksikön sijaintikunta on kuitenkin velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle lapselle opetusta siinä määrin kuin se hänen terveytensä huomioon ottaen on mahdollista.
- Sairaalaopetusta tulee järjestää, jos esiopetusta ei muutoin pystytä järjestämään lapsen edun mukaisesti.

Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

- Varsinaisen sairaalaopetuksen lisäksi järjestettävä konsultatiivista sairaalaopetuspalvelua lapsen omassa esiopetuksen järjestämispaikassa.
- Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu kohdennetaan ensisijaisesti opettajille.
- Palvelua järjestetään sellaisissa tilanteissa, joissa tarvitaan vaativaa monialaista osaamista ennaltaehkäisevien tai korjaavien toimenpiteiden suunnittelemiseksi tai tekemiseksi muiden kuin sairaalassa erikoissairaanhoidossa potilaana olevien lasten esiopetukseen.

5.5.3 Muut opetuspalvelut

- Lapsi voi saada esiopetuksen aikana myös muita opetuspalveluita, mikäli lapsi tarvitsee niitä esiopetukseen osallistumisen tueksi.
  - Muut opetuspalvelut ovat lapselle maksuttomia palveluja vastaavalla tavalla kuin tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet.
  - Muiden opetuspalveluiden järjestämistavasta päättää opetuksen järjestäjä, ja palvelun järjestämisestä tehdään hallintolain mukainen päätös.
- Muita opetuspalveluita järjestää esim. Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri

5.5.4 Lapsen esiopetuksen järjestäminen poikkeavasti terveydentilasta johtuvasta syystä

- Lapsen esiopetus voidaan järjestää **osittain toisin** kuin perusopetuslaissa ja -asetuksessa säädetään ja määrätään, jos se on perusteltua lapsen terveydentilaan liittyvästä syystä.
- Esiopetukseen osallistumisajan lyhentäminen tai esiopetuksen poikkeava järjestäminen ei ole mahdollista ilman päätöstä esiopetuksen poikkeavasta järjestämisestä. **Hallintopäätös tulee tehdä, jos poikkeaminen ei ole tilapäinen tai vähäinen.**
- Päätös voidaan tehdä vain lapsen tilanteesta johtuvilla, terveydentilaan liittyvillä syillä. Terveydentilan arvioivat **terveydenhuollon ammattilaiset.**
- Päätöksen tekijä arvioi lapsen kokonaistilanteen myös pedagogisesti eli miten lapsen oikeus esiopetukseen mahdollistuu.

5.5.5 Perusopetuksen aloituksen myöhentäminen

- Lapsen perusopetuksen aloittamista voidaan myöhentää vuodella, jos se on lapsen edun mukaista
- Hallintopäätös perusopetuksen aloituksen myöhentämisestä tulee tehdä vain **perustellusta syystä ja tarkoin harkiten.**
- Päätös perusopetuksen aloituksen myöhentämisestä tehdään **ennen kuin lapsi aloittaa perusopetuksessa.**
- Kun lapsen perusopetuksen aloitusta on myöhennetty vuodella, lapsella on oikeus osallistua esiopetukseen vielä yhden esiopetusvuoden ajan.

Opetuksen järjestäjän vastuut luvun 5.5 mukaisesti

Perusteissa määritellyt opetuksen järjestäjän vastuut

- järjestää ensisijaisesti erikoissairaanhoidossa potilaana olevan lapsen esiopetuksen lapsen omassa esiopetuksen järjestämispaikassa
- sopii hoidosta vastaavan sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunnan kanssa konsultatiivisesta sairaalaopetuspalvelusta ja järjestää siirtymisen kannalta välttämättömän tuen esiopetuksen järjestämiseksi
- Päättää hallintolain mukaisesti
  - pidennetystä/varhennetusta oppivelvollisuudesta
  - erikoissairaanhoidossa potilaana olevan lapsen esiopetuksen järjestämisestä
  - muusta opetuspalvelusta
  - esiopetuksen järjestämisestä poikkeavasti
  - perusopetuksen aloituksen myöhentämisestä

Paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee päättää ja kuvata

- Varhennetun oppivelvollisuuden päätöksentekoon ja toteuttamiseen liittyvät yhteistyökäytännöt ja vastuut (voimaan 1.8.2026)
- Sairaalaopetuksen järjestämiseen liittyvät yhteistyökäytännöt ja vastuut
- Sairaalaopetuksen konsultaatiopalvelun toteuttamisen yhteistyökäytännöt ja vastuut
- Lapsen esiopetuksen poikkeavaan järjestämiseen ja päätöksentekoon liittyvät käytännöt ja vastuut
- Perusopetukseen aloittamiseen vuotta säädettyä myöhemmin kuuluva yhteistyö, käytännöt ja vastuut

Siirtymäajat

- Uudistettu perusopetuslaki tulee voimaan **1.8.2025**
  - Perusopetuslain 4, 9, 20 i, 26 a ja 33 § tulevat voimaan vasta **1.8.2026**
- Uudistettu oppivelvollisuuslaki tulee voimaan **1.8.2026**
  - Päätös varhennetusta oppivelvollisuudesta **1.8.2026** alkaen
  - Päätöksiä voi alkaa valmistella **1.10.2025** alkaen
- 1.8.2025 voimassa oleva tehostetun tuen oppimissuunnitelma, päätös erityisestä tuesta ja erityisen tuen henkilökohtainen opetuksen järjestämisestä koskeva suunnitelma on saatettava lain 4 a luvun mukaisiksi viimeistään **31.8.2026**.

Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luku 5 lisätään paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan, ja siihen lisätään paikallisesti päätettävät asiat alla olevan mukaisesti.

Luvun 5.1 osalta

- Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen järjestämistä ohjaavat paikalliset käytännöt ja vastuut
- Päiväkodin johtajan tai rehtorin vastuut tuen toteuttamisessa
- Lukuvuosisuunnitelman rakenne tuen järjestämisen osalta sekä laatimisen ja tarkentamisen periaatteet ja vastuut
- Toiminta siirtymävaiheissa ja tiedonsiirtoon liittyvät käytännöt ja vastuut
- Esiopetuksen ja esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen tuen yhteensovittamisen paikalliset käytännöt

Luvun 5.2 osalta

- Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden toteuttaminen, yhteistyörakenteet ja vastuut järjestäjä-, toimipaikka- ja ryhmätasolla
- Ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisen käytännöt ja vastuut

Luvun 5.3 osalta

- Ryhmäkohtaisten tukimuotojen riittävyyden ja lapsikohtaisten tukitoimien tarpeen arviointiin ja tukitoimien toteuttamista koskevan suunnitelman laatimiseen liittyvät käytännöt ja vastuut
- Tukea koskevan päätöksen valmistelun käytännöt ja vastuut sekä päätöksestä päättämisen vastuu

Luvun 5.4 osalta

- Yhteistyökäytännöt huoltajan ja lapsen kanssa lapsikohtaisten tukitoimien arvioinnissa, suunnittelussa ja päätöksenteossa
- Opiskeluhoiltopalvelujen ammattilaisten sekä muiden monialaisen yhteistyön tahojen kanssa tehtävän yhteistyön ja kehittämisen periaatteet

Luvun 5.5 osalta

- Varhennetun oppivelvollisuuden päätöksentekoon ja toteuttamiseen liittyvät yhteistyökäytännöt ja vastuut (*voimaan 1.8.2026*)
- Sairaalaopetuksen järjestämiseen liittyvät yhteistyökäytännöt ja vastuut
- Sairaalaopetuksen konsultaatiopalvelun toteuttamisen yhteistyökäytännöt ja vastuut
- Lapsen esiopetuksen poikkeavaan järjestämiseen ja päätöksentekoon liittyvät käytännöt ja vastuut
- Perusopetukseen aloittamiseen vuotta säädettyä myöhemmin kuuluva yhteistyö, käytännöt ja vastuut

Esiopetuksen opetussuunnitelman päivityksen toimeenpanon tuki

Esiopetuksen ja perusopetuksen oppimisen tuen uudistus ePerusteet-palvelussa ja ePerusteet –klinikat

Paikallinen opetussuunnitelmatyökalua (OPS-työkalu) on päivitetty perustemuutoksen mukaisesti.

- OPS-työkalun ohjeet (esiopetus): <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/opas/9359595/tiedot>

ePerusteet -klinikalla on mahdollisuus esittää kysymyksiä OPS-työkalun ja paikallisten opetussuunnitelman muutosten päivittämiseen liittyen.

Kevään ePerusteet-klinikoiden ajankohdat:

- 16.4. klo 14-15 <https://tapahtumat.oph.fi/event/Z7Mdo/FI>
- 22.5. klo 13-14 <https://tapahtumat.oph.fi/event/AX5qb/FI>

Kysymyksiä ePerusteista: eperusteet@opintopolku.fi

Opetushallituksen tukimateriaalit

Oppimisen ja esiopetukseen
osallistumisen tuki

Oph.fi → Koulutus ja tutkinnot → Esiopetus → Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki
(*julkaistaan maaliskuussa, tukimateriaaleja lisätään sivulle koko vuoden ajan*)

Julkaistavia tukimateriaaleja kevätkauden 2025 aikana mm.

- Oppimisen tuesta selkeästi
- Siirtymäajat
- Videot
- Keskeiset käsitteet
- Tuen toteuttamista koskevan suunnitelman mallilomake
- Hallintopäätösprosessi ja päätöksen sisältö

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita käsittelevät koulutukset keväällä 2025

Esiopetuksen ops-perusteiden päivitystä kokonaisuutena käsittelevät webinaarit (samansisältöiset)

- 4.3. klo 14–16.00
- 10.3. klo 14–16.00

Teemawebinaarit eri asiakokonaisuuksista

Webinaareissa vastataan aiheita käsitteleviin kysymyksiin, jotka lähetetty ilmoittautumisen yhteydessä.

- 19.3. klo 14–15.30 - oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaiset tukimuodot esiopetuksessa
- 27.3. klo 14–15.30 - lapsikohtaiset tukitoimet, niiden tarpeen arviointi ja toteuttamisen suunnittelu
- 9.4. klo 14–15.30 - tukea koskeva päätös ja tiedonsiirto
- 24.4. klo 14–15.30 - esiopetuksen poikkeava järjestäminen, varhennettu oppivelvollisuus sekä perusopetuksen aloituksen aikaistaminen ja myöhentäminen
- 7.5. klo 14–15.30 - sairaalaopetus ja sairaalaopetuksen konsultaatiopalvelu sekä monialainen yhteistyö
- 21.5. klo 14–15.30 - valtionosuusrahoituksen muutokset ja kysymykset, joihin ei ole aiemmissa webinaareissa vastattu

Webinaarien sisältöjen mukaisesti julkaistaan videot
Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki –sivustolla

Fortbildning på svenska om grunderna för förskoleundervisningens läroplan våren 2025

Webbinarier om de uppdaterade grunderna för förskoleundervisningens läroplan

- 6.3 kl. 14.00–16.00
- 11.3 kl. 14.00–16.00

Gemensamma temawebbinarier för förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen

- 25.3 kl. 14.30–15.30:
[Undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande och grupp-specifika stödformer](#)
- 3.4 kl. 14.30–15.30:
[Barn-/elevspecifika stödåtgärder, bedömning av stödbehov, plan för genomförande av stöd och beslut om stöd](#)
- 29.4 kl. 8.30–9.30:
[Svar på vanliga frågor](#)

Stödmaterial om innehållet i grunderna för förskoleundervisningens läroplan publiceras på Utbildningsstyrelsens webbplats

Opetushallitus kouluttaa myös maksupalvelutoimintana

- Kehittämispäivät, räätälöidyt koulutukset, etänä... Kysy lisää vaihtoehtoista! Också på svenska!
- Asiantuntevat ja osaavat kouluttajat suoraan tiedon ääreltä!
- esiopetus@oph.fi
- utbildning@oph.fi

Opi uutta!

Avointen oppimateriaalien kirjasto (aoe.fi)

- Kaikille avoin palvelu aoe.fi
- Yli 3200 maksutonta materiaalia eri koulutusasteille ja itseopiskeluun.
- Avoimia oppimateriaaleja, joita voi käyttää vapaasti.
- Materiaaleja opettajilta, kouluttajilta, oppilaitoksilta, hankkeista, järjestöiltä jne.
- **Monipuolinen haku:** Etsi materiaaleja vapaalla sanahauulla tai käytä hakurajaimia, esimerkiksi materiaalin kieli, tyyppi, kohderyhmä, tavoite ja sisältöalue.
- **Ilman kirjautumista:** Hae, lue, näytä ja lataa materiaaleja sekä käytä opetuksessa.
- **Tunnistaudu:** Tunnistautumalla palveluun voit luoda materiaaleista kokoelmia ja vertaisarvioida materiaaleja. (Suomi.fi, Haka, MPASSid)

Avointen oppimateriaalien kirjasto

Löydät oppimateriaalit myös osoitteesta finna.fi

Jaa osaamista!

Avointen oppimateriaalien kirjasto (aoe.fi)

- Kaikille avoin palvelu aoe.fi:
Jaa materiaaleja avoimella lisenssillä muiden käyttöön.
- **Laaja näkyvyys:** Vuonna 2023
  - yli 70 000 hakua
  - yli 150 000 materiaalien katselua
  - yli 9 800 materiaalin latausta ja
  - lisäksi yli 100 000 materiaalien katselua finna.fi-sivustolla
- Mahdollisuus lisätä monipuoliset metatiedot, esimerkiksi ePerusteiden mukaiset tavoitteet ja sisältöalueet.
- Materiaalin tekijä määrittelee Creative Commons -lisenssillä, miten muut saavat muokata ja jakaa edelleen materiaalia.

Lisätietoja ja ohjeita
avoimesta julkaisemisesta
<https://aoe.fi/#/kokoelma/7>

Kysyttävää esiopetuksesta ja esiopetuksen oppimisen tuesta?

esiopetus@oph.fi

Palautetta webinaarin jälkeen

- Linkki palautelomakkeelle

<https://tapahtumat.oph.fi/feedback/101H3WexMj6ybva>

- tai skannaa qr-koodi

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Kiitos!

